

**Fakulteta z upravo
Univerza v Ljubljani**

GOSPODARSKO STATUSNO PRAVO

Skripta

Mag. Niko Abrahamsberg

Marec 2004

Vsebina

Uvod - 2

A. Status gospodarskih subjektov v družbenoekonomskem okolju - 4

1. 1. Gospodarsko pravo - 4
2. 2. Status gospodarskih subjektov - 6
3. 3. Država in gospodarski subjekti - 6
4. 4. Trg in gospodarski subjekti - 8
5. 5. Nacionalni, svetovni in regionalni trgi - 9
6. 6. Podjetje - 10

B. Statusne značilnosti gospodarskih družb - 13

1. 1. Pravna subjektiviteta gospodarskih družb - 13
2. 2. Odgovornost - 14
3. 3. Dejavnost - 14
4. 4. Sedež - 15
5. 5. Firma - 15

C. Podjetnik - 17

Č. Gospodarske družbe - 18

1. 1. Družba z neomejeno odgovornostjo - 18
2. 2. Komanditna družba - 19
3. 3. Tiha družba - 20
4. 4. Delniška družba - 20
5. 5. Komanditna delniška družba - 29
6. 6. Družba z omejeno odgovornostjo - 30

D. Povezane družbe - 34

1. 1. Splošno o integracijah v gospodarstvu - 34
2. 2. Kapitalske povezave - 35
3. 3. Proizvodne, institucionalne povezave - 36
4. 4. Gospodarsko interesno združenje - 37

E. Statusno preoblikovanje gospodarskih družb – 39

- 1.- 4 Pripojitev, Spojitev, Delitev - 39

F. Postopek prenehanja gospodarskih družb - 42

1. 1. Likvidacijski postopek - 42
2. 2. Sanacija - 43
3. 3. Prisilna poravnava - 43
4. 4. Stečaj - 44

G. Posebna ureditev statusa nekaterih organizacij - 45

1. 1. Banka Slovenije - 45
2. 2. Banke - 46
3. 3. Zavarovalnice - 47

Študijska literatura - 50

GOSPODARSKO STATUSNO PRAVO

UVOD

Gospodarsko pravo je del pravnega reda posamezne države. Gospodarsko pravo zajema pravna pravila, ki opredeljujejo gospodarske subjekte, urejajo njihov položaj, pravice in obveznosti ter njihova razmerja v družbenem sistemu oziroma državi.

Pravo se stalno razvija, spreminja in dopolnjuje v skladu z družbenimi potrebami, ki zahtevajo ustrezno pravno ureditev. Pozitivno pravo nastaja, se spreminja in dopolnjuje z novimi predpisi, ki jih sprejema posamezna država. Pravna pravila nastajajo tudi na naddržavni ravni, ko skupine držav oblikujejo skupno pravo (Evropska unija) ali ko posamezne države urejajo svoja medsebojna razmerja oziroma skupaj urejajo položaj subjektov, ki stopajo v razmerja, ki vsebujejo tuje pravne sestavine (mednarodno pravo oziroma mednarodno kolizijsko pravo).

Da bi lahko množico teh pravnih pravil spoznali, preučevali in pravilno dojeli jih poskuša pravna znanost povezati v posamezne **pravne institute**. Taki pravni instituti so na primer: fizična oseba, pravna oseba, pravna sposobnost, poslovna sposobnost, lastninska pravica, pravica do dedovanja, oporoka, pogodba, sodišče, kazen, država, občina in še mnogo drugih.

Pravne institute, ki obravnavajo in zajemajo širše področje sorodnih družbenih razmerij, povezuje pravna znanost v **pravne panoge**, ki se lahko delijo še na podpanoge. Tako je pravna znanost oblikovala tradicionalne pravne panoge kot so: ustavno pravo, upravno pravo, civilno pravo, delovno pravo, kazensko pravo in mednarodno pravo. Tradicionalna delitev v pravne panoge uvršča gospodarsko pravo (trgovinsko pravo) v civilno pravo. Civilno pravo se deli na podpanoge: osebno, stvarno, obligacijsko, rodbinsko in dedno ter trgovinsko pravo.

Tako kot na drugih znanstvenih področjih so tudi v pravni znanosti očitni vse večji razvoj, členitev in specializacija pravnih pravil oziroma pravnih institutov, kar spreminja vsebino klasičnih pravnih panog. V njih so posamezne podpanoge doživele tolikšen razvoj, da to narekuje njihovo izločitev in posebno obravnavo oziroma oblikovanje novih pravnih panog oziroma podpanog. To vsekakor velja tudi za trgovinsko oziroma gospodarsko pravo. Čeprav pravna znanost še ni postavila trdnih meril in pravil nove pravne panoge, je bilo nekaj poskusov tudi pri nas (Zabel, Uvod v gospodarsko pogodbeno pravo, Ljubljana 1987, str.:58)

Oblikujejo pa se tudi nova pravna pravila in instituti, ki oblikujejo nove podpanoge, ki bi jih lahko uvrstili v gospodarsko pravo. Tako lahko govorimo o pravu gospodarskih družb, tržnem pravu, pravu vrednostnih papirjev, pravu varstva potrošnikov, zavarovalnem pravu, bančnem pravu, davčnem pravu, stečajnem pravu itd., ki seveda imajo določene temeljne institute, ki jih je razvilo civilno pravo, vendar pa obstaja tudi vrsta javnopravnih institutov, ki zahtevajo oblikovanje posebne pravne panoge gospodarskega prava. Specializacija in oblikovanje novih pravnih področij, ki smo jih našli, na drugi strani zahtevata iskanje skupnih prvin za povezovanje v pravno panogo.

Gospodarsko pravo lahko razumemo tudi kot učni predmet, ki se je pri nas uveljavil zlasti na nepravniških šolah (Ekonomski fakulteta, Fakulteta za management, Fakulteta za upravo, Visoka šola za turizem). Čeprav izobražujejo strokovnjake, ki niso pravniki, je znanje prava nujno, saj je njihovo poklicno delovanje bolj ali manj pravno opredeljeno. Pravno znanje v interdisciplinarnem študijskem programu pomeni tudi novo kakovost, saj ustvarja drugačno celoto znanja posameznega profila diplomanta.

Diplomanti managerskih oziroma upravnih šol naj bi bili sposobni razumeti, voditi, usklajevati, usmerjati, nadzirati manjše ali večje družbene (gospodarske) sisteme in ker so ti družbeni sistemi pravno urejeni, je njihovo pravno ureditev nujno treba poznati.

Namen predmeta Gospodarsko statusno pravo je torej študente seznaniti s pravnim redom, pravno ureditvijo gospodarskega podsistema države in pravno ureditvijo trga kot dveh pomembnih okolij, v katerih delujejo gospodarski subjekti. Študenti bodo spoznali pravnoorganizacijske oblike organiziranja gospodarskih subjektov in njihove značilnosti, ustanovitev, upravljanje ter pravice in obveznosti podjetnikov, družbenikov in organov gospodarskih družb in prenehanje delovanja gospodarskih družb. Spoznali bodo, da gospodarski subjekti delujejo v pravnem okolju, v katerem imajo obveznosti in pravice.

Ta skripta so pripomoček študentu pri študiju in ga usmerjajo v obsežno pravno literaturo in pravne vire. Vprašanja na koncu posameznih poglavij naj bi spodbudila ustvarjalno razmišljanje in reševanje zastavljenih problemov.

A. STATUS GOSPODARSKIH SUBJEKTOV V DRUŽBENO EKONOMSKEM SISTEMU

-

1 Gospodarsko pravo

1.1 1.1 Opredelitev gospodarskega prava in njegovo mesto v pravni strukturi

Gospodarsko pravo sestavljajo pravne norme, ki urejajo položaj gospodarskih subjektov, njihove pravice in obveznosti.

- sistemizacija prava:

- dihotomija prava (javno in zasebno pravo, materialno in procesno)
- - tradicionalne pravne panoge (ustavno pravo, upravno pravo, civilno pravo, delovno pravo, kazensko pravo, mednarodno pravo)
- - civilno pravo (osebno pravo, stvarno pravo, obligacijsko pravo, rodbinsko in dedno pravo, trgovinsko ali gospodarsko pravo)

1.2 1.2 Nastanek in razvoj trgovinskega oziroma gospodarskega prava

- V 5.,6. stoletju pr.n. š. pri Grkih že srečamo pravne norme, ki urejajo trgovino (polis Atene)

- V rimskem civilnem pravu ne obstaja posebna veja trgovinskega prava, pravila za trgovce in druge osebe so enaka.

- Razvoj obrti in trgovine povzroči nastanek **prava trgovcev** kot prava določenega razreda, določenega stanu trgovcev (subjektivni kriterij). Pravo uresničujejo »consoli«, ki so bili izvoljeni izmed trgovcev vpisanih v register trgovcev. Sodili so po načelu EX BONO ET AEQUO. Prehod sodne oblasti na državna sodišča ne spremeni subjektivnega kriterija pristojnosti.

- Po francoski revoluciji, ki odpravi privilegije različnih stanov, tudi trgovcev, dobimo prvi trgovinski zakonik 1807 – Code de Commerce. Sledijo kodifikacije v

Nemčiji 1861, Avstriji 1863, Italiji 1865. Trgovinsko pravo tako postane pravo trgovinskih sporov in ne več pravo trgovcev (objektivni kriterij).

- Delitev trgovinskega prava na statusno in pogodbeno pravo. Pojav **komercializacije civilnega prava**. Danes imamo enotno ureditev pogodbenega prava v civilnih zakonikih in ločen in samostojen razvoj statusnega trgovinskega prava, ki vključuje vse več javnopравnih institutov. V Evropi sta dve izjemi: Italija in Švica, ki imata statusna vprašanja podjetnikov in družb urejeno v civilnem zakoniku.

1.3 1.3 Razvoj gospodarskega prava pri nas

- 1863 Avstrijski trgovinski zakonik
- 1937 Trgovinski zakonik kraljevine Jugoslavije
- 1946 Temeljni zakon o državnih gospodarskih podjetjih
- 1950 Temeljni zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih
- 1965 Temeljni zakon o podjetjih
- 1976 Zakon o združenem delu
- 1988 Zakon o podjetjih
- 1993 Zakon o gospodarskih družbah

1.4 Viri gospodarskega prava

- državni viri: - ustava 1991 (lastnina, podjetniška svoboda)
 - zakoni: lex generalis - Zakon o gospodarskih družbah 1993 in novele
 - lex specialis - Zakon o bančništvu, Zakon o zavarovalništvu, Zakon o obrti, Zakon o gostinstvu, Zakon o sodnem registru itd.;
- podzakonski akti: uredbe, pravilniki;
- avtonomni viri: - statuti,
 - -statusne pogodbe;
- nadnacionalni viri EU :
 - ustanovitvene pogodbe (Pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske

skupnosti- Rimska pogodba 1957, Pogodba o Evropski uniji - Maastricht 1992, Amsterdamska pogodba 1997.....);

- -uredbe
 - Uredba o evropskem gospodarskem interesnem združenju
 - Uredba o statutu evropske delniške družbe
- direktive

- mednarodni viri (univerzalni, multilateralni, bilateralni)

2 Status gospodarskih subjektov

2.1 Opredelitev pojma sociološki status
in pravni status (družbenoregulativni in premoženjskopravni)

Pravni status je s pravnimi normami zagotovljena lastnost osebe (fizične ali pravne), da lahko nastopa kot pravni subjekt v pravnih razmerjih. Iz statusa izhajajo določene pravice in obveznosti oseb.

2.2 2.2 Sistemsko okolje podjetja - država in trg

- -pojmi: okolje, sistem, element sistema
- -podjetje kot družbeni sistem

3 Država in gospodarski subjekti

3.1 Normativna dejavnost države pri urejanju gospodarskega sistema

- -numerus clausus pravnoorganizacijskih oblik
- -pogoji za ustanavljanje in poslovanje podjetij
- -varstvo gospodarskih subjektov in pravic
- -varstvo javnih koristi
- -varstvo proste konkurence

3.2 Zagotavljanje razmer za uspešno delovanje gospodarstva

- -gospodarske javne službe :
 - javna podjetja
 - zasebna podjetja s koncesijo
 - gospodarski javni zavodi
 - režijski obrat
 - vlaganje javnega kapitala

- -negospodarske javne službe – javni zavodi

Viri: Zakon o gospodarskih javnih službah, Uradni list RS št. 32/93.
Zakon o zavodih, Uradni list RS št.12/91- stari.

3.3 Pregled nad gospodarskimi subjekti

- -vrste registrov
- -sodni register – pojem , naloge in organiziranost
- -načela registrskega prava :
 - javnosti
 - publicitete
 - obveznosti
 - ažurnosti
 - zaupanja

- postopek registracije
- -konstitutivni in obvestilni vpisi

Viri: Zakon o sodnem registru, Uradni list RS št.13/94.
Uredba o vpisih v sodni register, Uradni list RS št.18/02.
Pravilnik o obrazcih predlogov za vpis podatkov v sodni register, Uradni list RS 18/94.

3.4 Neposredno nastopanje države na trgu:

- spodbujanje gospodarstva s kreditiranjem, premijami, subvencijami,
- zaščita domačih podjetij z carinsko, uvozno in izvozno politiko,

- davčna politika,
- vplivi blagovnih rezerv na trg in gospodarstvo,
- javna naročila,
- nadzor cen,
- standardi kakovosti.

3.5 3.5 Reševanje sporov med gospodarskimi subjekti:

-redno sodstvo:

- -stvarna pristojnost,
 - krajevna pristojnost,
 - -pravdni in nepravdni postopek;
- arbitraže: stalne in ad hoc arbitraže,
arbitražna klavzula,
arbitražna odločba je dokončna in izvršljiva.

4 Trg in gospodarski subjekti

4.1 4.1 Opredelitev in značilnosti trga

Nacionalni trg je gospodarsko in zemljepisno zaokrožen sistem. Na nacionalnem trgu izvajamo gospodarsko politiko, imamo denarni in devizni sistem in lasten denar. Domači gospodarski subjekti so enakopravni, svobodni so promet blaga, storitev, kapitala ter gibanje delovne sile. Trg je prostor, kjer se srečujeta ponudba in povpraševanje, se oblikujejo cene in določajo zamenljive količine. Za razvit trg sta značilna močna konkurenca in boj za obstanek na njem. Opredeljujejo ga tudi odnosi med podjetji in potrošniki.

Tako bi lahko opredelili tudi enoten evropski trg.

4.2 Konkurenca in varstvo poslovnih skrivnosti (39.do 43.čl. ZGD)

4.3 Omejevanje konkurence:

- -Urad za varstvo konkurence,
- -omejevanje konkurence s sporazumi,
- -zloraba prevladujočega položaja,
- -koncentracije podjetij,
- -omejevanje trga z oblastnimi akti in dejanji.

4.4 4.4 Nelojalna konkurenca:

To so dejanja podjetij pri nastopanju na trgu, ki so v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji in s katerimi povzročijo ali utegnejo povzročiti škodo drugim udeležencem na trgu.

4.5 4.5 Dampinški in subvencioniran uvoz

4.6 4.6 Varstvo potrošnikov:

- -Urad za varstvo potrošnikov
- -organizacije potrošnikov
- -odgovornost proizvajalca za izdelek
- -oglaševanje blaga in storitev
- -garancija za brezhibno delovanje stvari
- -pogodbeni pogoji
- -prodaja blaga in opravljanje storitev

Viri: Zakon o varstvu konkurence, Uradni list RS št. 18/93
Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence, Uradni list RS št. 56/99
Zakon o varstvu potrošnikov, Uradni list RS 14/03

5 Nacionalni, svetovni in regionalni trgi

5.1 5.1 Splošno o položaju podjetij na domačem in tujem trgu

- -promet blaga in storitev s tujino
- -pogodbeno povezovanje s tujimi podjetji (kooperacija in poslovno tehnično sodelovanje)
- -lastninsko in organizacijsko povezovanje naših in tujih podjetij (multinacionalne družbe)

5.2 5.2 Status tujih podjetij in podružnic na našem trgu

- -pogoji in vpis podružnice v sodni register
- -pravna subjektiviteta podružnice in odgovornost

5.3 5.3 Nastopanje naših podjetij na tujih trgih

5.4 5.4 Evropska unija in enoten evropski trg

- -Evropska gospodarska skupnost (Rimska pogodba 1957)
- -Evropska unija (Pogodba iz Maastrichta 1992)

Enoten evropski trg:

- prost pretok blaga,
- prost pretok oseb,
- prost pretok storitev,
- prost pretok kapitala,
- denarna unija,
- skupna zunanjetrgovinska politika,
- varstvo konkurence,
- kmetijska in ribiška politika,
- transportna politika,

6 Podjetje

6.1 Organizacijski, ekonomski in pravni pojem podjetja

Podjetniške teorije:

teorija namembnega premoženja

teorija institucionalizacije in osamosvajanje podjetja

teorija podjetja kot interesne skupnosti in korporacijsko upravljanje

Vrste gospodarskih družb:

- po položaju družbenikov ločimo:

osebne družbe:

družba z neomejeno odgovornostjo,
komanditna družba,
tiha družba;

kapitalske družbe:

delniška družba,
komanditna delniška družba,
družba z omejeno odgovornostjo;

- po velikosti delimo družbe oziroma podjetja na:

male družbe, ki izpolnjujejo dve od teh meril v zadnjem poslovnem letu:

povprečno število zaposlenih ne presega 50,
čisti prihodki od prodaje so manjši od 1 milijarde tolarjev,
vrednost aktive (premoženja) ne presega 500 milijonov;

srednje družbe, ki izpolnjujejo dve od teh meril v zadnjem poslovnem letu:

povprečno število zaposlenih ne presega 250,
čisti prihodki od prodaje ne presegajo 4 milijarde tolarjev,
vrednost aktive ne presega 2 milijardi tolarjev;

velike družbe, ki presegajo navedena merila, in
banke,
zavarovalnice,
nadrejene družbe.

Splošno o ustanavljanju gospodarskih subjektov

- sistemi ustanavljanja ustanovitelji
- pogoji za ustanovitev posameznih družb
- postopek ustanovitve:
 - akt o ustanovitvi,
 - transakcijski račun,
 - vpis v sodni register.

Vprašanja za razmislek:

1. *Kam bi uvrstili gospodarsko pravo, v javno ali zasebno pravo?*
2. *Kaj pomeni objektivni in subjektivni kriterij za opredelitev trgovinskega prava?*
3. *Kakšno je razmerje med *lex specialis* in *lex generalis*?*
4. *Razlika med uredbo in direktivo Evropske unije?*
5. *Kdo določa pravnoorganizacijske oblike organiziranja gospodarske dejavnosti in načelo *numerus clausus*.*
6. *Razlika med javnim in zasebnim podjetjem (družbo)?*
7. *V čem je pomen gospodarske javne službe?*
8. *Razlika med javnim zavodom in javnim podjetjem?*
9. *Kako je organiziran sodni register?*
10. *Kakšne so posledice napačnega vpisa v sodni register?*
11. *Katere so izjeme načela javnosti pri sodnem registru?*
12. *Kakšne vrste vpis je vpis zastopnika v sodni register?*
13. *Kaj so javna naročila?*
14. *Katero sodišče je pristojno, da sodi v gospodarskih sporih?*
15. *Razložite primer pravnega in nepravnega postopka?*
16. *Kakšna je moč arbitražne odločbe?*
17. *Pomen konkurence v tržnem gospodarstvu?*
18. *Objektivni kriterij varstva poslovnih skrivnosti?*
19. *Zastaralni rok ob kršitvi prepovedi konkurence?*
20. *Pojasnite razliko med omejevanjem konkurence in nelojalno konkurenco?*
21. *Kdaj lahko potrošnik odstopi od že sklenjene pogodbe o nakupu po internetu?*
22. *Kaj so nepošteni pogoji v pogodbah?*
23. *Kakšne obveznosti ima podjetje ob reklamacije potrošnika?*
24. *Kakšne pogoje mora izpolnjevati organizacija za vpis v register potrošniških organizacij?*
26. *Katere so značilnosti enotnega evropskega trga?*

27. *Pojasnite razlike pri nastopanju naših podjetij na nacionalnem, evropskem in svetovnem trgu.*
28. *Kakšen je status tuje podružnice pri nas?*
29. *Kako obravnavati gospodarsko družbo, ki je v 100 odstotni lasti slovenskega podjetja in ima sedež v Švici, ko nastopa na našem trgu?*
30. *Pojasnite razliko med pogodbenim in institucionalnim povezovanjem naših in tujih gospodarskih družb.*
31. *Pravni in ekonomski pojem podjetja?*
32. *Čigave interese zastopajo managerji ?*
33. *Kaj razumete pod pojmom korporacijsko upravljanje?*
34. *Po kakšnih kriterijih ločimo gospodarske družbe?*
35. *Kakšne vrste aktov o ustanovitvi gospodarskih družb poznate?*
36. *Ali pri nas poznamo institut podjetja v ustanavljanju?*
36. *Kdaj gospodarska družba nastane in kdaj lahko začne opravljati dejavnost?*

B. STATUSNE ZNAČILNOSTI GOSPODARSKIH DRUŽB

1 Pravna subjektiviteta gospodarskih družb

Fizična in pravna oseba

Človek kot pravni subjekt ima pravno in poslovno sposobnost. Take sposobnosti pripisujemo tudi pravnim osebam.

Pravna oseba je pravnotehnični institut, ki omogoča gospodarskim družbam ali drugim organizacijam, ki jih opredeljuje zakon, nastopati v pravnih razmerjih. Pravna oseba mora imeti trajni namen, imeti mora organizacijo (personalni substrat) in premoženje (materialni substrat).

Teorije o pravni osebi:

- teorija fikcije,
- teorije ki zanikajo pravno osebnost,
- teorije o realnosti pravnih oseb,

normativna teorija pravne osebe.

Novejši pojavi pri razvoju pravne osebe:

razenotenje pravne osebe
diferenciacija pravne osebe
spregled pravne osebnosti (6.člen ZGD)

Pravna in poslovna sposobnost gospodarskih družb

Zastopanje gospodarske družbe (32.do 39.člen ZGD)

splošno o zastopanju,
zakoniti zastopniki v osebnih in kapitalskih družbah:
skupno in posamično zastopanje,
pooblaščenec,
prokurist:
skupna in posamična prokura,
zastopniki iz zaposlitve,
zastopanje kot dejavnost.

2 Odgovornost

2.1 Nastanek obveznosti in odgovornost

2.2 Vrste odgovornosti

Odgovornost gospodarskih družb:

neomejena in omejena solidarna odgovornost
neomejena in omejena subsidiarna odgovornost

Odgovornost organov kapitalskih družb

Odgovornost ustanoviteljev

Odgovornost ob statusnih spremembah

3 Dejavnost (4. člen ZGD)

3.1 Opredelitev in določitev dejavnosti
standardna klasifikacija dejavnosti (Uradni list RS 2/02)
(področja, oddelki, skupine, razredi)

Splošni pogoji za opravljanje dejavnosti

- statusnopravna organiziranost,
- registracija dejavnosti:
- prekoračitev registrirane dejavnosti in veljavnost pravnega posla

3.2 3.3 Posebni pogoji: tehnični, sanitarni, higienski, kadrovske, varstva pri delu
....

4 Sedež (29. do 32. člen ZGD)

4.1 Določitev, registracija in pomen sedeža
4.2 Sedež podružnice

5 Firma (12. do 29. člen ZGD)

5.1 Pojem in gospodarski pomen firme

5.2 5.2 Načela firmskega prava :

- -resničnosti,
- -obveznosti,
- -enotnosti,
- -izključnosti,
- -spremenljivosti.

5.3 5.3 Sestavine firme – skrajšana firma

- -ime osebnih in kapitalskih družb,
- -označba dejavnosti,
- -označba statusne oblike,
- -dodatne sestavine.

5.4 5.4 Posebna pravila glede sestave firme:

- -uporaba jezika,
- -ime Slovenija (republiški, občinski) in uradni državni znaki,
- -imena tujih držav in mednarodnih organizacij,
- -imena osebnosti in zgodovinskih osebnosti,
- -besede, ki nasprotujejo zakonu in morali,
- -besede, ki vsebujejo blagovne in storitvene znamke.

5.5 5.5 Varstvo firme

- -javnopravno varstvo - sodni register
- -civilnopravno varstvo – s tožbo zahtevati opustitev uporabe firme, izbris iz registra in uveljavljanje odškodnine

izkazati upravičeni pravni interes,
prednost prej vpisane firme,
zastaranje v treh letih.

- Vprašanja za razmislek:

-

1. *Kdaj fizična oseba pridobi pravno in kdaj poslovno sposobnost?*
2. *Kako lahko pravna oseba uresničuje poslovno sposobnost?*
3. *Pri katerih družbah uporabimo institut spregleda pravne osebnosti in kakšne so posledice?*
4. *Ali prokuristu lahko omejimo obseg zastopanja?*

5. *Je boljša skupna ali posamična prokura?*
6. *Kdo lahko sklene pogodbo, če imamo tri zastopnike in je zastopanje posamično oziroma če je zastopanje skupno?*
7. *Ali omejitev zastopanja zakonitih zastopnikov deluje tudi zoper tretjo osebo?*
8. *Ali je gospodarska družba lahko zastopnik pravne osebe?*
9. *Kdo odgovarja za obveznosti gospodarske družbe, ki jih je v njenem imenu prevzel zakoniti zastopnik ?*
10. *Kakšna je odgovornost družbenikov za obveznosti družbe?*
11. *Kaj pomeni solidarna odgovornost?*
12. *Kdaj nastopi subsidiarna odgovornost dolžnika?*
13. *Kdo odgovarja za obveznosti družbe po njenem prenehanju ?*
14. *Kakšne pogoje moramo izpolniti za ustanovitev gospodarske družbe ?*
15. *Kakšne pogoje moramo izpolniti za opravljanje neke dejavnosti ?*
16. *Kaj pove teorija »ultra vires«, ali pri nas velja?*
17. *Kakšne so posledice sklenitve pravnega posla preko registrirane dejavnosti ?*
18. *Ali je sedež sestavni del firme gospodarske družbe ?*
19. *Kakšen je gospodarski pomen firme ?*
20. *Ali lahko firmo prodamo in koliko je vredna ?*
21. *Na katerem načelu firmskega prava temelji javno pravno varstvo firme.*
22. *Ali moramo spremeniti firmo, če izstopi družbenik, katerega ime je navedeno v firmi družbe ?*
23. *Kdaj lahko s tožbo zahtevamo da druga družba opusti uporabo svoje firme in njen izbris iz registra, ter odškodnino?*
24. *Zakaj je pomemben institut nameravane firme*

C. PODJETNIK (72. do 77. člen ZGD)

Podjetnik je fizična oseba, ki organizira oziroma opravlja pridobitno dejavnost na trgu.

1. 1. Spremembe pri dojetanju podjetništva in podjetnika
2. Status samostojnega podjetnika
 - -Nastopanje v pravnem prometu in odgovornost

3. 3. Dejavnost, firma in sedež podjetnika
4. 4. Pravila za male ter srednje in velike podjetnike
 - priglasitev oziroma registracija podjetnika
 - začetek opravljanja dejavnosti
 - vodenje poslovnih knjig
5. 5. Prenehanje poslovanja

Vprašanja za razmislek:

1. *Pojasnite razliko med obrtnikom in podjetnikom!*
2. *Pojasnite razlike med malim in velikim podjetnikom!*
3. *Je podjetnik fizična ali pravna oseba?*
4. *Ali podjetnik odgovarja le s premoženjem svojega podjetja ali tudi z zasebnim premoženjem?*
5. *Napišite primer poljubne firme podjetnika.*
6. *Kdaj lahko mali podjetnik prične opravljati dejavnost?*
7. *Ali lahko podjetnik poleg obrtne dejavnosti opravlja tudi druge dejavnosti?*
8. *Kakšna pravila veljajo za vodenje poslovnih knjig podjetnika?*
9. *Ali lahko dediči vstopijo na mesto podjetnika in nadaljujejo njegovo podjetje?*
10. *Ali se podjetnik lahko preoblikuje v gospodarsko družbo?*
11. *Kakšne obveznosti ima podjetnik ob prenehanja?*

Č. GOSPODARSKE DRUŽBE

-
-

1 Družba z neomejeno odgovornostjo (77. do 136. člen ZGD)

Družba z neomejeno odgovornostjo je osebna družba dveh ali več oseb, ki odgovarjajo za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem.

1.1 1.1 Zgodovinski razvoj in njene značilnosti:

- -XII stol. Compagnia,

- -1673 Ordonnance de commerce,
- -1807 Code de commerce.

1.2 1.2 Ustanovitev družbe:

- -ustanovitvena pogodba , pogodbeni svoboda,
- -ustanovitveni kapital in vložki družbenikov, transakcijski račun,
- -vpis v sodni register.

1.3 1.3 Razmerja, pravice in obveznosti družbenikov:

- -poslovanje, odvzem in odrek pravici do poslovanja,
- -poročanje in obračun sklenjenih poslov,
- -nadzor, skrbnost in odgovornost družbenika za škodo,
- -ugotavljanje in delitev dobička oz. izgube, pravica do izplačila,
- -izstop, izključitev in izločitev družbenika ter obračun premoženja.

1.4 1.4 Razmerja do tretjih oseb:

- -zastopanje družbe in odvzem pravice do zastopanja
- -odgovornost za obvesti družbe
- -zastaranje terjatev do družbenikov

1.5 1.5 Prenehanje družbe

- -s potekom časa, za katerega je bila ustanovljena
- -s sklepom družbenikov
- -z odpovedjo pogodbe o ustanovitvi družbe
- -s smrtjo ali prenehanjem družbenika
 - nadaljevanje družbe z dediči
- -če se število družbenikov zmanjša pod dva
 - nadaljevanje dejavnosti kot samostojni podjetnik
- -na podlagi sodne odločbe
- -s stečajem
- -v drugih primerih v skladu z zakonom

2 Komanditna družba (136. do 159. člena ZGD)

Komanditna družba je družba dveh ali več oseb, v kateri najmanj en družbenik za obveznosti družbe odgovarja z vsem svojim premoženjem (**komplementar**), medtem ko najmanj en družbenik za obveznosti družbe ne odgovarja (**komanditist**).

- -nastanek in pomen družbe,
- -ustanovitev, poslovanje, zastopanje, odgovornost,
- -položaj, pravice in obveznosti komanditista:
 - vpis in vplačilo deleža,
 - pravica do nadzora,
 - pravica do dobička in pokrivanje izgube,
- -smrt komanditista.

2.1 2.1 Dvojna družba

Dvojna družba je komanditna družba, v kateri je edini komplementar družba, pri kateri ni osebno odgovornih družbenikov (kapitalske družbe), oziroma so vsi komplementarji take družbe.

Dvojna družba je lahko tudi družba z neomejeno odgovornostjo.

3 Tiha družba (159. do 169. člen ZGD)

Tiha družba nastane s pogodbo, na podlagi katere tihi družbenik s premoženjskim vložkom v podjetje nosilca tihe družbe pridobi pravico do udeležbe pri njegovem dobičku.

- -Nastanek in pomen družbe,
- -položaj tihe družbe v razmerju do tretjih oseb:
 - ni pravna oseba,
 - nima svoje firme,
 - nosilec tihe družbe,
- -položaj, pravice in obveznosti tihega družbenika,
- -pravica do obveščeni in nadzora,

- -pravica do dobička in pokrivanje izgube,
- -prenehanje družbe:
 - s potekom časa, za katerega je bila ustanovljena,
 - s sporazumom med nosilcem in tihim družbenikom,
 - z opustitvijo dejavnosti nosilca tihe družbe
 - s smrtjo oz. prenehanjem nosilca t.d., razen če pogodba ne določa drugače,
 - z odpovedjo tihega družbenika,
 - na podlagi sodne odločbe.

4 Delniška družba (169. do 399.člen ZGD)

Delniška družba je kapitalska družba, ki ima osnovni kapital razdeljen na delnice. Za svoje obveznosti odgovarja upnikom z vsem svojim premoženjem, delničarji za obveznosti družbe ne odgovarjajo. Delniška družba je od vsega začetka priznana kot pravna oseba.

4.1 Zgodovinski razvoj in pomen delniške družbe

- -koncentracija kapitala (banka Sv. Jurija v Genovi 1407, 17. stoletje - čezmorske kolonialne družbe - Nizozemska, Anglija, Francija)
- -delniške družbe z razpršenim lastništvom
- -delniške družbe velikih delničarjev

4.2 Delnice in drugi vrednostni papirji:

4.2.1 Vrste vrednostnih papirjev:

- -javni in zasebni,
- -kratkoročni in dolgoročni,
- dolžniški in lastniški.

4.2.2 4.2.2 Dolžniški ali obligacijski vrednostni papirji

Izdajatelj se obvezuje izpolniti obveznost, zapisano na vrednostnem papirju:

- obveznice, komercialni zapisi, menice, čeki ...

4.2.3 4.2.3 Lastniški vrednostni papirji:

- -vrednostni papirji s stvarnopravnimi pravicami (skladiščnica, nakladnica, prenosni tovorni list),
- -korporacijski ali članski vrednostni papir – delnica.

4.2.3.1 4.2.3.1 Delnica – obveznosti in pravice delničarjev

Delnica je vrednostni papir, ki zakonitemu imetniku zagotavlja članske in premoženjske pravice v delniški družbi

- -sestavine delnice kot listine:

plašč delnice,
kuponska pola,
talon;

- -delnica kot nematerializiran vrednostni papir;

Nematerializiran vrednostni papir je izjava izdajatelja, vpisana v centralni register nematerializiranih vrednostnih papirjev (klirinško-depotne družbe), s katero se izdajatelj zavezuje, da bo izpolnil obveznost iz vrednostnega papirja osebi, ki je kot zakoniti imetnik vpisana v centralni register;

- -vpis in vplačilo delnice,
- -članske pravice delničarjev:

pravica do obveščnosti,
pravica do glasovanja na skupščini:
načelo enakega obravnavanja delničarjev,
pravice manjšinskih delničarjev,
pravica izpodbijati sklepe oziroma ukrepe organov;

- -premoženjske pravice delničarjev:

pravica do razpolaganja z delnico,
pravica do dividende,
pravica do prednostnega nakupa novih emisij delnic,
pravica do likvidacijskega deleža.

4.2.3.2 4.2.3.2 Vrste delnic

- -po obliki: imenske in prinosniške
- -po vsebini pravic: navadne in prednostne:
 - prednostne kumulativne,
 - prednostne participativne,
 - brez glasovalne pravice;
- -razredi in rodovi delnic

4.3 4.3 Ustanovitev delniške družbe

- postopna ustanovitev - prvotni namen koncentracija kapitala
- sočasna ustanovitev - v razvitem kapitalizmu, ko že imamo koncentrirani kapital,
- osnovni kapital, minimalni osnovni kapital, premoženje družbe, povečanje oziroma zmanjšanje osnovnega kapitala,
- ustanovitelji – ena ali več fizičnih ali pravnih oseb,
- akt o ustanovitvi je statut, ki se sprejme v obliki notarskega zapisa,
- statut delniške družbe določa :
 - -ime in prebivališče oz. firma in sedež ustanovitelja,
 - -firma in sedež družbe,
 - -dejavnost družbe,
 - -znesek osnovnega kapitala ter vrste in razredi delnic,
 - -število članov uprave in nadzornega sveta,
 - -obliko in način objav pomembnih za družbo in delničarje,
 - -čas trajanja družbe,
 - -način prenehanja družbe;
- sklep o izdaji delnic

povzema določbe statuta o osnovnem kapitalu in delnicah ter

podrobneje določa nekatere pravice vpisnikov delnic ter čas, kraj in način vpisa in vplačila delnic.

4.3.1 4.3.1 Postopek sočasne (simultane) ustanovitve delniške družbe

- prevzem in vplačilo delnic:

ena tretjina osnovnega kapitala v denarju in vplačilo najmanj 25 odstotkov nominalne vrednosti delnice pred vpisom v register. Če imamo le enega ustanovitelja, mora vplačati vse delnice pred vpisom v register ali pa zagotovi varščino;

- ustanovitelji:

- imenujejo prvi nadzorni svet, ta pa imenuje upravo,
- sestavijo pisno poročilo o ustanovitvi

- uprava in nadzorni svet:

- preverita potek ustanovitve,
- prijavita družbo za vpis v register,
- izjemoma v nekaterih primerih sodišče imenuje – ustanovitvene revizorje.

4.3.2 4.3.2 Postopek postopne (sukcesivne) ustanovitve delniške družbe

- sprejetje statuta, sklepa o izdaji delnic, ustanovitvenega in revizijskega poročila,

- prospekt za javni vpis delnic,

rok za vpisovanje delnic ne sme biti daljši od treh mesecev, vpisane morajo biti vse delnice;

ČE vpis ni uspel in ustanovitelji sami v 15 dneh niso prevzeli preostalih delnic, morajo z oglasom pozvati vplačnike, naj dvignejo vplačane zneske, ker ustanovitev delniške družbe ni uspela.

- sklic ustanovne skupščine najpozneje v dveh mesecih:

zaradi utemeljenih razlogov lahko sodišče podaljša rok za en mesec,

sklepčnost skupščine - večina vseh delnic in večina v vsakem razredu delnic, če večine ni se skupščina lahko ponovi, ne prej kot v 8 in ne pozneje kot v 15 dneh

ČE skupščina ni sklicana ali ni dosežena sklepčnost se šteje, da ustanovitev družbe ni bila uspešna in ustanovitelji v 15 dneh pozovejo vpisnike, da dvignejo vplačila;

- ustanovna skupščina:

potrdi poročilo ustanoviteljev in poročilo revizorjev,
ugotovi ali so vpisane in prevzete vse delnice,
ugotovi ali so stvarni vložki na razpolago družbi,
potrdi ustanovitvene stroške, ki bremenijo družbo,
izvoli nadzorni svet
lahko spremeni obvezne sestavine statuta le s soglasjem vseh;

- nadzorni svet imenuje upravo delniške družbe;

- vpis v sodni register.

4.3.3 4.3.3 Poustanovitev delniške družbe

O poustanovitvi oziroma poznejši ustanovitvi govorimo, kadar družba v prvih dveh letih po ustanovitvi na podlagi obligacijskega pravnega posla (pogodbe) pridobi stvari ali pravice, ki po vrednosti presegajo desetino osnovnega kapitala.

V takem primeru moramo ravnati, kot da bi šlo za ustanovitev. Uprava lahko sklene pogodbo o poustanovitvi le, če dobi soglasje skupščine. Sklep o soglasju je veljaven, če zanj glasuje najmanj tri četrtine celotnega osnovnega kapitala oziroma

najmanj tri četrtine na skupščini zastopanega osnovnega kapitala, če pogodbo sklepajo drugo leto po ustanovitvi.

- Pogodba o poustanovitvi mora biti pisna,
- uprava izdela pisno poročilo,
- pogodbo pregleda revizor,
- nadzorni svet na podlagi poročila uprave in revizorja sestavi pisno poročilo.

4.4 4.4 Upravljanje in organi delniške družbe

- dvotirni sistem upravljanja - po nemškem zgledu,
- enotirni sistem upravljanja - po ameriškem zgledu.

4.4.1 Uprava delniške družbe

Uprava vodi, zastopa in predstavlja delniško družbo

- samostojnost in odgovornost uprave,
- obveznosti do skupščine in poročanje nadzornemu svetu (249., 256. člen ZGD),
- imenovanje in sestava uprave (246. člen ZGD)
- upravo in predsednika imenuje nadzorni svet za največ pet let,
- v upravo ne more biti imenovana oseba:
 - ki je bila pravnomočno obsojena za določena kazniva dejanja, pet let po pravnomočnosti sodbe in ne prej kot dve leti po prestani kazni
 - če ji je bil izrečen varnostni ukrep,
 - če je bila obsojena na plačilo odškodnine zaradi stečaja podjetja, dve leti po pravnomočnosti sodbe;
- odpoklic člana in predsednika uprave :

- -če huje krši obveznosti,
- -če ni sposoben voditi poslov,
- -če mu skupščina izreče nezaupnico, razen če je nezaupnico, izrekla iz očitno neutemeljenih razlogov,
- -iz drugih ekonomskoposlovnih razlogov.

4.4.2 Nadzorni svet delniške družbe

Nadzorni svet je kolektivni organ, ki odloča z večino oddanih glasov na sejah, lahko pa tudi pisno, če temu nihče od članov ne nasprotuje. Na sejah se piše zapisnik.

- Delniška družba mora imeti nadzorni svet:

- -če njen osnovni kapital presega 410 milijonov tolarjev,
- -če ima povprečno letno več kot 500 zaposlenih,
- -če ima več kot 100 delničarjev,
- -če njene delnice kotirajo na borzi,
- -če je bila ustanovljena postopno (sukcesivno).

ČE delniška družba nima nadzornega sveta, mora določiti v statutu, katere pristojnosti bo prenesla na skupščino in o katerih zadevah bo uprava odločala soglasno oziroma s kvalificirano večino. Za pregled in nadzor nad vodenjem poslov lahko skupščina imenuje osebo, ki zanjo pripravi poročilo o pregledu, sicer pregled opravi revizor.

- Pristojnosti nadzornega sveta:

- -nadzoruje vodenje poslov družbe (pregleduje in preverja poslovne knjige in dokumentacijo, blagajno, vrednostne papirje, zaloge in drugo),
- -potrjuje letno poročilo, ki je s tem sprejeto,
- -daje soglasje upravi za opravljanje določenih vrst poslov,
- -zastopa družbo v pravnih zadevah zoper člane uprave,
- -lahko skliče skupščino;

- sestava, mandat in odpoklic

- -nadzorni svet imenuje skupščina za največ štiri leta
- -sestavo določa statut - najmanj trije člani,
 - predsednika izvolijo med seboj,
 - udeležba delavcev v upravljanju;
- -član nadzornega sveta ne more biti:
 - član uprave te družbe,
 - član nadzornih svetov petih drugih družb (v to ne šteje članstvo v največ petih koncernsko odvisnih družbah),
 - član uprave od te družbe odvisne družbe,
 - član uprave druge kapitalske družbe, v katerem nadzornem svetu je član uprave te družbe,
 - oseba , ki po zakonu ne more biti član uprave.

Skupščina lahko predčasno odpokliče člane nadzornega sveta. Za odpoklic je potrebna najmanj tričetrtinska večina oddanih glasov.

4.4.3 Skupščina delniške družbe

Skupščina je hierarhično najvišji organ delniške družbe. Skupščina je organ delničarjev v katerem uresničujejo svoje članske pravice.

- Pristojnosti skupščine:
 - -obravnavo oziroma sprejema letno poročilo,
 - -odloča o uporabi bilančnega dobička,
 - -odloča o podelitvi razrešnice članom uprave in nadzornega sveta,
 - -odloča o povečanju oziroma zmanjšanju kapitala,
 - -imenuje in odpokliče člane nadzornega sveta,
 - -imenuje revizorja,
 - -odloča o spremembah statuta,
 - -odloča o statusnih spremembah in prenehanju družbe,

- -odloča o drugih zadevah, če tako v skladu z zakonom določa, statut oziroma v drugih zadevah, ki jih določa zakon.

- Sklic skupščine:

- -skupščino skliče uprava, izjemoma nadzorni svet ali manjšina delničarjev (ena dvajsetina osnovnega kapitala),
- -skupščina se skliče vsaj en mesec pred dnem zasedanja,
- -objavi se dnevni red zasedanja in
- -predlogi sklepov skupščine.
- -delničarji lahko podajo nasprotne predloge v enem tednu po objavi sklica skupščine (288. člen ZGD)
- -uprava v 12 dneh po objavi sklica skupščine sporoči sklic skupščine, dnevni red, nasprotne predloge delničarjev in svoja mnenja finančnim organizacijam, združenjem delničarjem in delničarjem, ki to zahtevajo ali so prijavi udeležbo na skupščini.

Zakon za sklepčnost in veljavnost sklepov ne predvideva kvoruma, lahko pa ga določi statut.

Skupščina sprejema odločitve s sklepi. Sklepi se potrdijo v notarskem zapisniku. Uprava mora v 24 urah po koncu skupščine poslati registru notarsko overjeni prepis zapisnika in priloge k zapisniku.

Skupščina praviloma sprejema odločitve z večino oddanih glasov, če v zakonu ali statutu ni predvidena kvalificirana večina:

- -statutarna omejitev glasovalne pravice,
- -glasovanje prek finančnih in drugih organizacij;

- ničnost in izpodbojnost sklepov skupščine (359.do 371.člen ZGD).

4.5 4.5 Delniška družba preneha :

- -s potekom časa, za katerega je bila ustanovljena,
- -če skupščina sprejme sklep o prenehanju,
- -če uprava ne deluje več kot 12 mesecev,

- -če kapital družbe pade pod minimalni osnovni kapital,
- -če sodišče ugotovi ničnost vpisa,
- -na podlagi sodbe,
- -če se združi s kakšno drugo družbo,
- -s stečajem.

3. 3. Komanditna delniška družba (399. do 406. člen ZGD)

Komanditna delniška družba je kapitalska družba, pri kateri najmanj en družbenik odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem (KOMPLEMENTAR), KOMANDITNI DELNIČARJI , ki imajo delež v osnovnem kapitalu, pa za obveznosti družbe do upnikov ne odgovarjajo.

- Pomen družbe

- Ustanovitev:

- statut sprejme najmanj pet družbenikov, ki so ustanovitelji družbe
 - -ustanovitveni kapital ni predpisan
 - -delnice in deleži v kapitalu
- upravljanje in organi k.d.d.
 - -uprava in položaj komplementarjev
 - -skupščina in nadzorni svet
 - omejitve pravice glasovanja na skupščini (403. člen ZGD)
- komanditni delničarji in odbor komanditnih delničarjev

4. 4. Družba z omejeno odgovornostjo (406. do 460. člen ZGD)

Družba z omejeno odgovornostjo je kapitalska družba, katere osnovni kapital sestavljajo osnovni vložki družbenikov.

Vsak družbenik ima ob ustanovitvi samo en osnovni vložek, vložki pa so lahko različni.

Družbeniki za obveznosti družbe ne odgovarjajo.

6.1 6.1 Razvoj in pomen družbe

6.2 6.2 Ustanovitev družbe

- Družbo ustanovi ena ali več oseb s sklenitvijo družbene pogodbe v notarski obliki,
- osnovni vložek (14.000 sit) - poslovni delež,
- minimalni osnovni kapital (2.100.000 sit),
- osnovni kapital: najmanj ena tretjina v denarju,
 razen kadar družinski člani vlagajo svoje podjetje,
 razen če gre za združitev družb oziroma podjetnikov,
 razen če stvarni vložki znašajo več kot 10 milijonov in je
 zagotovljenih vsaj 1.400.000 sit v denarju,

pred vpisom vplača vsak družbenik najmanj eno četrtno denarnega vložka in vsi skupaj najmanj 1.100.000 sit,
stvarni vložki se morajo izročiti pred vpisom v register;

- poročilo ustanoviteljev o stvarnih vložkih,
- poslovodja prijavi družbo za vpis v sodni register.

6.3 6.3 Obveznosti in pravice družbenikov:

- -obveznost vplačila deleža,
- -obveznost ohranjanja osnovnega kapitala;

premoženjske pravice:

- pravica do poslovnega deleža (odtujitev, pridobitev, delitev, dedovanje),
- pravica do udeležbe na dobičku,
- pravica do likvidacijskega deleža,
- pravica do drugih ugodnosti;

članske pravice:

- glasovalna pravica,
 - pravica do informacij in vpogleda v poslovne knjige,
 - izstop družbenika (odpoved pogodbe, tožba na izstop),
 - izključitev družbenika,
- prenehanje poslovnega deleža in izplačilo ob izstopu oziroma izključitvi
 - skupščine v treh mesecih sprejme sklep o:
 - zmanjšanju osnovnega kapitala ali
 - povečanju deležev družbenikov,
 sicer poslovodja po zakonu prijavi vpis zmanjšanja kapitala,
- izplačilo deleža v treh letih po izstopu (stvarni vložki)
 izplačilo deleža v šestih letih po izključitvi.

6.4 6.4 Upravljanje družbe

- skupščina:
 - -sklic in dnevni red s priporočenim pismom en teden pred zasedanjem,
 - -sklepčnost, naknaden sklic in sprejemanje sklepov brez skupščine,
 - -pravice manjšinskih družbenikov (10 %);
- nadzorni svet
- poslovodja:
 - -imenovanje in odpoklic (mandat najmanj dve leti),
 - -uporaba določb o upravi delniške družbe.

6.5 6.5 Prenehanje družbe

- -če poteče čas za katerega je bila ustanovljena,
- -če tako sklenejo družbeniki s tremi četrtinami glasov,
- -če se osnovni kapital zniža pod minimalni kapital,
- -če sodišče ugotovi ničnost vpisa,
- -s sodno odločbo,
- -z združitvijo,
- -s stečajem.

6.2 6.5 Posebnosti enoosebne družbe:

- -položaj edinega družbenika,
- -vplačilo denarnega dela osnovnega kapitala pred vpisom,
- -vodenje knjige sklepov,
- -pisne pogodbe za posle med družbenikom in družbo.

Vprašanja za razmislek:

1. *Pojasnite razliko med družbo z neomejeno odgovornostjo in družbo z omejeno odgovornostjo!*
2. *Ali lahko d.n.o ustanovimo brez ustanovitvenega kapitala?*
3. *Ali je lahko d.n.o enoosebna družba?*
4. *Kdaj družbenik v osebni družbi ravna skrbno?*
5. *Ali se lahko družbeniku pravica do poslovođenja odvzame oziroma ali se ji lahko odreče?*
6. *Na kakšen način družbeniki v d.n.o uresničujajo pravico do nadzora?*
7. *Kako se med družbenike v d.n.o razdeli dobiček oziroma izguba?*
8. *Ali lahko družbenik v d.n.o razpolaga s svojim deležem?*
9. *Kdo je zakoniti zastopnik d.n.o?*
10. *Kako so družbeniki odgovorni za obveznosti d.n.o?*
11. *Ali družbenik d.n.o lahko izstopi iz družbe?*
12. *Kakšna pravila veljajo za obračun premoženja izločenega družbenika?*
13. *Kakšne obveznosti in pravice imajo dediči umrlega družbenika v d.n.o?*
14. *Kdaj d.n.o preneha?*
15. *Ali je družbenik odgovoren za obveznosti družbe po njenem prenehanju in izbrisu iz sodnega registra?*
16. *V čem se komanditna družba razlikuje od drugih osebnih družb?*
17. *Ali lahko komplementarju odvzamemo pravico do zastopanja družbe?*
18. *V čem se razlikuje položaj komplementarja v primerjavi z družbenikom v d.n.o?*
19. *Ali lahko komanditist zastopa družbo?*
20. *Kakšne so obveznosti komanditista do pokrivanja izgube družbe?*
21. *Ali komanditist odgovarja za obveznosti družbe?*
22. *Če komanditno družbo ustanovita dve kapitalski družbi je to, kakšna družba?*
23. *Kakšni so bili zgodovinski motivi za nastanek tihe družbe?*
24. *Kakšen je pravni status tihe družbe?*
25. *Ali je tihi družbenik odgovoren za obveznosti tihe družbe?*
26. *Kakšne so pravice in obveznosti tihega družbenika?*
27. *Kakšen je pomen pojava delniških družb?*
28. *V čem sta si podobni in v čem se razlikujeta obveznica oziroma delnica?*
29. *V čem so prednosti oziroma slabosti prinosniških oziroma imenskih delnic?*

30. Kaj pomeni načelo enakega obravnavanja delničarjev?
31. Kje je opredeljen osnovni kapital d.d in kakšen je minimalni osnovni kapital d.d ?
32. Ali lahko delniško družbo ustanovi samo ena pravna oseba?
33. V čem se razlikujeta sočasna in postopna ustanovitev d.d ?
34. V katerih primerih nam postopna ustanovitev d.d lahko ne uspe?
35. Ali mora biti skupščina d.d sklepčna, da bi lahko odločala in s kakšno večino sprejemajo odločitve?
36. Je rok za vpisovanje delnic lahko krajši ali daljši od treh mesecev?
37. Ali lahko delniška družba pridobiva lastne delnice?
38. Kdo in s kakšno večino odloča o poustanovitvi d.d ?
39. Kakšne so obveznosti posameznih organov v zvezi s poustanovitvijo d.d?
40. Pojasnite razlike med enotirnim in dvotirnim upravljanjem d.d.
41. Kdo jo imenuje in kako je sestavljena uprava d.d ?
42. Opredelite pristojnosti in naloge uprave.
43. Ali so člani uprave odškodninsko odgovorni za obveznosti družbe?
44. Ali je v srednje velikih delniških družbah nadzorni svet obvezen organ?
45. Kdo pripravi in kdo sprejme letno poročilo d.d ?
46. Ali so delavci člani skupščine d.d, ali delavci sodelujejo pri upravljanju d.d?
47. Kaj je razrešnica in kdaj se podeli?
48. Kakšne so pravice manjšinskih delničarjev?

49. Kakšna pravila veljajo glede nasprotnih predlogov delničarje za zasedanje skupščine?
50. Zakaj morajo biti sklepi skupščine d.d poslani registrskemu sodišču?
51. V čem se komanditna delniška družba razlikuje od drugih kapitalskih družb?
52. Kdo so člani uprave k.d.d in kakšne so njene pristojnosti?
52. O čem komplementarji na skupščini k.d.d ne morejo odločati?
53. Kaj je osnovni vložek in kaj poslovni delež družbenika v d.o.o?
54. Kaj sestavlja osnovni kapital d.o.o?
55. Ali lahko družbenik izstopi iz d.o.o?
56. Kako ravna družbenik d.o.o, če drugi družbeniki nočejo odkupiti njegovega deleža?
57. Ali se poslovni delež družbenika lahko deli?
58. Kdaj je mogoča izključitev oziroma kdaj lahko družbenik izstopi iz d.o.o?
59. Kakšne so posledice izključitve oziroma izstopa družbenika iz d.o.o ?
60. O čem odloča edini družbenik v enoosebni d.o.o.
61. Katere enakosti in razlike bi odkrili, če bi primerjali samostojnega podjetnika in enoosebno d.o.o?
62. Kje vidite prednosti ustanovitve enoosebne d.o.o v primerjavi s samostojnim podjetnikom?

D. POVEZANE DRUŽBE (460. do 496. člen ZGD)

Povezane družbe so pravno samostojne družbe, ki so med seboj povezane na podlagi kapitalske udeležbe ali proizvodne povezanosti ali obojega. Zaradi povezanosti se med družbami vzpostavijo razmerja, ki sicer samostojnim družbam omejujejo njihovo upravljaljsko in ekonomsko samostojnost.

1 Splošno o integracijah v gospodarstvu

- Ekonomski vidiki integracij:

- -horizontalne povezave,
- -vertikalne povezave,
- -diagonalne povezave.

- Pravni vidiki integracij:

- -neenotnost ureditve v Evropi,
- -pojmovna neenotnost,
- -medsebojno proizvodno oziroma kapitalsko povezane družbe,
- -obvladujoče in odvisne družbe,
- -varnost manjšinskih delničarjev in upnikov.

2. Kapitalske povezave

Gospodarska družba, ki pridobi delnice oziroma deleže v drugi družbi, postane njen delničar oziroma družbenik in uresničuje vse članske in premoženjske pravice. Poleg tega pa lahko uresničuje tudi druge interese, ki izvirajo iz medsebojne povezanosti.

2.1 Vzajemno kapitalsko udeležene družbe so kapitalske družbe s sedežem v Republiki Sloveniji, ki jim pripada več kot ena četrtnina deležev druge družbe, ki ima prav tako več kot enočetrtinski delež v tej družbi.

- dolžnost obveščanja, kadar doseže 25 oziroma 50 odstotni delež,
- dolžnost objave sporočila,
- sankcija – družba ne more uresničevati nobenih članskih in

premoženjskih pravic iz delnic oziroma deležev, dokler udeležbe ne sporoči.

2.22.2 Vzajemno (kapitalsko udeležene) povezane družbe, katerih delež medsebojne udeležbe ne presega 50 odstotkov in zato niso obvladujoče oziroma odvisne:

ne morejo druga v drugi uresničevati več kot 25 odstotkov članskih oziroma premoženjskih pravic iz svojega deleža.

2.3 Vključena družba

Družba, ki je v 95 odstotni lasti druge družbe, se lahko s sklepom skupščine vključi v to drugo družbo, če skupščina te druge, glavne družbe s tem soglaša. Vključena družba tudi po vključitvi deluje kot samostojna pravna oseba.

- -Vse delnice vključene družbe preidejo na glavno družbo – izstopajoči delničarji imajo pravico do primerne odpravnine;
- -glavna družba ima pravico dajati navodila upravi vključene družbe;
- -glavna družba mora poravnati bilančno izgubo vključeni družbi;
- -glavna družba jamči upnikom vključene družbe tudi za obveznosti nastale, pred vključitvijo.

2.4 Holding

Holding je družba z večinskim deležem, ki ima v lasti večino deležev v drugih pravno samostojnih družbah.

Dejavnost holdinga je ustanavljati, financirati in upravljati družbe, v katerih ima večinski delež. Te družbe so odvisne družbe.

Domneva se, da je holding družba mati v koncernu, torej obvladujoča družba. Holding praviloma ne izvaja enotnega vodenja družb, v katerih ima večinske deleže in te družbe praviloma niso proizvodno povezane. Če obstaja to enotno vodenje in proizvodna povezanost, se oblikuje holdinško-koncernska povezava.

3. Proizvodne, institucionalne povezave - koncerni

Koncern je sistem proizvodno povezanih družb, ki imajo enotno vodstvo. Ekonomsko gledano koncern deluje kot enotno podjetje, vendar mu ni priznana pravna subjektiviteta in deluje kot celota pravno samostojnih koncernskih družb.

3.13.1 Dejanski koncern

- -obvladujoča družba - mati uveljavlja svoj vpliv na podlagi večinske udeležbe v odvisnih družbah – hčerah;
- -obvladujoča družba ne sme uporabiti svojega vpliva zato, da bi prikrajšala odvisno družbo:
 - nadomestiti prikrajšanje,
 - povrniti nastalo škodo,
 - solidarna odgovornost zastopnikov obvladujoče družbe;
- poslovodstvo odvisne družbe mora sestaviti poročilo o razmerjih z obvladujočo družbo,
- solidarna odgovornost poslovodstva odvisne družbe
- solidarna odgovornost članov nadzornega sveta

3.23.2 Pogodbeni koncern:

- -obvladujoča družba – mati uveljavlja svoj vpliv na podlagi pogodbe o obvladovanju z odvisnimi družbami- hčerami.
 - soglasje skupščine odvisne družbe – tričetrtinska večina,
 - vpis pogodbe v sodni register,
 - primerno nadomestilo zunanjim delničarjem,
 - zagotovitev odpravnine zunanjim delničarjem (delnice obvladujoče družbe ali denarno plačilo),
- obvladujoča družba ima pravico, da odvisni družbi daje navodila za vodenje poslov (pravilnost in skrbnost zastopnikov obvladujoče družbe),
- -obvladujoča družba mora odvisni družbi poravnati letno izgubo,

- solidarna odgovornost posloводства in nadzornega sveta obvladujoče družbe, če so kršili svoje obveznosti,
- -druge podjetniške pogodbe (pogodba o prenosu dobička, pogodba o profitni skupnosti, pogodba o delnem prenosu dobička, pogodba o zakupu obrata).

3.33.3 Koncern z razmerjem enakopravnosti

Pravno samostojne družbe se lahko povežejo tako, da na podlagi posebne pogodbe oblikujejo skupno vodstvo, vendar nobena od družb ni v razmerju odvisnosti.

4. Gospodarsko interesno združenje (496. do 510. člen ZGD)

Gospodarsko interesno združenje je samostojna pravna oseba, ki jo ustanovijo pravne oziroma fizične osebe. Cilj združenja ni ustvarjati lastnega dobička, ampak olajšati in pospeševati pridobitno dejavnost svojih članov, izboljšati in povečati rezultate njihove dejavnosti.

- pogodba o ustanovitvi :

- -ime združenja,
- -cilj in dejavnost združenja,
- -sedež združenja,
- -vprašanja povezana z upravljanjem združenja,
- -čas za katerega se ustanavlja,
- -imena ali firme članov,

- združenje se lahko ustanovi brez ustanovitvenega kapitala

- -člani za obveznosti g.i.z odgovarjajo neomejeno subsidiarno,
- -odgovornost med člani je praviloma neomejena solidarna,
- -člani lahko izstopijo ali članstvo preneha zaradi izgube poslovne sposobnosti, stečaja ali likvidacije,

- -združenje lahko sprejme nove člane pod pogoji določenimi v pogodbi;

- organi združenja:

skupščina:

- -skupščino sestavljajo vsi člani,
- -vsak član ima praviloma en glas,
- -odločitve se sprejemajo soglasno, če pogodba ne določa drugače,

uprava:

- -je lahko individualna ali kolektivna,
- -član uprave je lahko tudi pravna oseba, ki imenuje fizično osebo za stalnega predstavnika,
- -odgovornost članov uprave je posamična ali omejena solidarna- sodišče določi deleže pri povračilu škode,

- revizor obvezno pregleda poslovne knjige združenja, če združenje zaposluje več kot sto oseb, sicer v skladu z ustanovitveno pogodbo,

- g.i.z. se lahko preoblikuje v d.n.o.,

- prenehanje g.i.z..

- Evropsko gospodarsko interesno združenje.

Vprašanja za razmislek:

- 1. Zakaj se gospodarske družbe povezujejo?*
- 2. Pojasnite pojma koncern in povezana družba!*
- 3. Kakšne omejitve članskih in premoženjskih pravic določa zakon za vzajemno kapitalsko povezane družbe?*
- 4. Kakšna je razlika med vključeno družbo in družbo, ki je v 100 -odstotni lasti druge družbe?*
- 5. Pojasnite razliko med holdingom in obvladujočo družbo, družbo materjo v koncernu!*
- 6. Pojasnite razlike upravljanja odvisnih družb v dejanskem koncernu in pogodbenem koncernu*
- 7. Kakšna je razlika med koncernom in gospodarskim interesnim združenjem?*

8. Kaj pomeni, da so člani odgovorni za obveznosti gospodarskega interesnega združenja neomejeno subsidiarno?
9. V čem se razlikuje odločanje v skupščini d.d. in GIZ ?

E. STATUSNO PREOBLIKOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB

Gospodarske družbe lahko menjajo svojo statusno pravno obliko. S statusnim preoblikovanjem družba pravno preneha, materialno (premoženjsko) pa nadaljuje svoj obstoj v drugi obliki. Vse premoženje, pravice in obveznosti prevzame univerzalni naslednik te preminule družbe.

- združitev družb	spojitev $A+B=C$ (dve ali več družb se združi v novo družbo, prejšnje družbe prenehajo)
	pripojitev $A+B=A$ (družba B se pripoji družbi A, družba B preneha, ne nastane nova družba)
- delitev družb	razdelitev $A= B+C$ (družba A preneha, nastanejo nove družbe ali premoženje družbe a preide na druge že obstoječe družbe)
	oddelitev $A= A+B$ (družba A ne preneha, del njenega premoženja preide na drugo družbo ali iz tega premoženja nastane nova družba)
- sprememba pravnoorganizacijske oblike :

d.n.o - s.p

d.n.o - k.d
d.d - k.d.d - in obratno
d.d - d.o.o - in obratno
k.d.d - d.o.o - in obratno
zavod - gospodarska družba
kapitalska družba - osebna družba
osebna družba - kapitalna družba

- prenos premoženja:

kapitalske družbe lahko svoje premoženje v celoti prenesejo na Republiko Slovenijo ali lokalno skupnost (pravila pripojitve)

1. Pripojitev (511. do 530. člen ZGD)

- -pogodbo o pripojitvi sklenejo uprave družb, ki se združujejo,
- -pisno poročilo uprave o pripojitvi,
- -revizija pripojitve,
- -pisno poročilo nadzornega sveta,
- -soglasje skupščine (tri četrtine pri sklepanju zastopanega osnovnega kapitala oziroma tri četrtine v vsakem razredu delnic),
- -vpis pripojitve v sodni register,
- -varstvo delničarjev in upnikov.

2. Spojitev (530. člen ZGD)

- Namesto pogodbe o pripojitvi skupščine družb, ki se spajajo, potrdijo nov statut in potrdijo nov nadzorni svet,
- -smiselna uporaba določb o pripojitvi,
 - -smiselna uporaba določb o ustanovitvi delniške družbe.

3. Delitev z ustanovitvijo novih družb (533.b do 533.p člen ZGD)

- Uprava prenosne družbe sestavi delitveni načrt,
- -poročilo uprave o delitvi,

- -revizija delitve,
- -pisno poročilo nadzornega sveta,
- -sklep o soglasju za delitev sprejme skupščina z tričetrtinsko večino pri sklepanju zastopanega kapitala, oziroma tri četrtine v vsakem razredu, oziroma devet desetin osnovnega kapitala, kadar družbeniki niso udeleženi v enakih razmerjih v novih družbah,
- -varstvo družbenikov (prevzem deležev za primerno denarno odpravnino),
- -varstvo upnikov (omejena solidarna odgovornost novonastalih družb),
- -vpis v sodni register.

4. Delitev s prevzemom (533. o člen ZGD)

Namesto delitvenega načrta sprejmejo uprave pogodbo o delitvi in prevzemu:

- -smiselna uporaba določb o delitvi z ustanovitvijo novih družb;
- -smiselna uporaba določb o pripojitvi.

5. Združitev in delitev osebnih družb (533. p člen ZGD)

Soglasje osebno odgovornih družbenikov

- -smiselna uporaba določb o statusnem preoblikovanju kapitalskih družb.

Vprašanja za razmislek:

1. *V čem je razlika med povezovanjem in združevanjem gospodarskih družb?*
2. *Kakšen pravni akt moramo sprejeti za pripojitev in kakšnega za spojitve?*
3. *Kakšen namen ima poročilo uprave o pripojitvi in komu je namenjeno?*
4. *Kakšna je vloga revizorjev in kakšna nadzornega sveta ob pripojitvi?*
5. *V čem je razlika med delitvijo z ustanovitvijo novih družb in delitvijo s prevzemom?*
6. *Kako je zagotovljeno varstvo družbenikov ob združitvi oziroma delitvi gospodarskih družb?*

7. *Kako je zagotovljeno varstvo upnikov ob združitvi oziroma delitvi gospodarskih družb?*

8. *Kdaj se delniška družba ne more preoblikovati v družbo z omejeno odgovornostjo?*

1. 9. *Kdo in s kakšno večino odloča o preoblikovanju zavoda v gospodarsko družbo?*

-

-

-

-

F. POSTOPEK PRENEHANJA GOSPODARSKIH DRUŽB

-

Gospodarske družbe kot socialni organizmi, kot družbeni sistemi nastanejo, živijo bolj ali manj uspešno poslovno življenje in končno tudi iz različnih vzrokov, ki smo jih navajali pri posameznih družbah, tudi prenehajo delovati. Družbe lahko prenehajo, po postopku likvidacije ali stečaja.

Družba gre v likvidacijo, če ima dovolj sredstev za poplačilo vseh dolgov, praviloma pa sredstva še ostanejo za končno razdelitev med družbenike (pravica do likvidacijskega deleža)

Družba gre v stečaj, kadar nima sredstev, da bi poplačala svoje dolgove, zato tudi družbeniki v stečaju praviloma izgubijo vse, kar so v družbo vložili, pri osebnih družbah pa lahko izgubijo tudi zasebno premoženje zaradi osebne odgovornosti.

1. Likvidacijski postopek

je postopek, v katerem dokončamo vsa pravna razmerja in razdelimo premoženje družbe. Praviloma postopek vodijo organi družbe, v nekaterih primerih pa postopek vodi tudi sodišče (prisilna likvidacija);

- -sklep o prenehanju in začetku likvidacije, vpis v register,
- -organi likvidacijskega postopka,
- -dokončanje poslov in prodaja likvidacijske mase
- -poročilo o poteku likvidacijskega postopka in predlog o razdelitvi premoženja,
- -izbris iz sodnega registra;

prenehanje po skrajšanem postopku.

2. Sanacija

Družbo, ki zaide v finančne težave, lahko rešijo družbeniki s sanacijo, to je z vplačilom novega kapitala in drugimi organizacijskimi, poslovnimi, kadrovskimi spremembami.

Sanacija je stvar samih lastnikov, družbenikov, ki morajo spoštovati pravila finančnega poslovanja, pri čemer je zlasti pomembna obveznost zagotavljanja kapitalske ustreznosti družbe. Zakon posebej ureja odgovornost posloводства in nadzornega sveta za finančno poslovanje gospodarske družbe.

(Zakon o finančnem poslovanju podjetij Uradni list RS št.54/99)

3. Prisilna poravnava

Družbo, ki zaide v finančne težave lahko rešijo tudi upniki. Prezadolženo podjetje lahko predlaga svojim upnikom odložitev oziroma zmanjšanje njihovih terjatev, da bi se podjetje lahko reorganiziralo in usposobilo za normalno gospodarsko poslovanje.

Organi prisilne poravnave:

- senat treh sodnikov,
- upravitelj prisilne poravnave,
- upniški odbor.

Prisilna poravnava je sodni postopek

- -predlog za uvedbo postopka,
- -začetek postopka in posledice,
- -načrt finančne reorganizacije:
 - poplačilo v enem letu 20 %,
 - poplačilo v dveh letih 40 %,
 - poplačilo v treh letih 60 %,
 - poplačilo v štirih letih 80 %,
 - poplačilo v petih letih 100 %,
- konverzija terjatev v delnice oziroma deleže.

Sklenitev in potrditev prisilne poravnave

za prisilno poravnavo mora glasovati več kot 60 odstotkov vseh terjatev

Razveljavitev prisilne poravnave:

upnik lahko v šestih mesecih po poteku roka za izvršitev potrjene prisilne poravnave zahteva razveljavitev, če ugotovi da bi dolžnik lahko v celoti poplačal svoj dolg

4. Stečaj

Stečajni postopek je postopek prenehanja gospodarske družbe (dolžnika), ki ni sposoben poravnati svojih obveznosti. Cilj stečajnega postopka je prodaja podjetja oziroma njegovega premoženja, da bi s kupnino poplačali čim večji del terjatev upnikov.

- Organi stečajnega postopka: - stečajni senat,
 - stečajni upravitelj,
 - upniški odbor;

- predlog za uvedbo stečajnega postopka
(dolžnik, upnik, osebno odgovorni družbenik),

- začetek postopka in pravne posledice:
 - -sprememba firme,
 - -prenos pooblastil na stečajnega upravitelja,
 - -oblikovanje stečajne mase,
 - -ustavitev izvršb,
 - -zapadlost terjatev,
 - -pobotanje terjatev,
 - -ukinitvev dolžnikovih računov,
 - -zastaranje terjatev,
 - -obresti,
 - -prenehanje dela delavcev (odpoved pogodbe, odpravnina);

- prodaja dolžnika oziroma njegovega premoženja,

- poplačilo upnikov,

- zaključek postopka in izbris iz registra.

Viri: Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Uradni list RS 67/93) in poznejše spremembe in dopolnitve: Uradni list 39/97, 1/99, 52/99, 42/02, 58/03

G. POSEBNA UREDITEV STATUSA NEKATERIH ORGANIZACIJ

-

-

1. Banka Slovenije

Banka Slovenije je centralna banka Republike Slovenije, je pravna oseba in je finančno samostojna ter je upravljalno avtonomna. Z vstopom Slovenije v EU je Banka Slovenije postala sestavni del Evropskega sistema centralnih bank.

Pristojnosti in naloge:

- -oblikuje in uresničuje denarno politiko,
- -izdaja in daje v promet bankovce in kovance,
- -je odgovorna za likvidnost bančnega sistema,
- -opravlja nadzor nad poslovanjem bank in hranilnic,
- -odpira račune bankam in hranilnicam,
- -sprejema depozite bank in hranilnic,
- -ureja plačilne sisteme,
- -oblikuje svoj informacijski sistem;

Organa Banke Slovenije:

- -svet banke
 - ima devet članov od tega pet po položaju
 - odločitve sprejema z dvotretjinsko večino vseh svojih članov
- -guverner.

Vir: Zakon o Banki Slovenije, Uradni list RS št.58/02

2. Banke

-

-

Banke so delniške družbe, ki opravljajo bančne in druge finančne storitve. Banke morajo pred ustanovitvijo pridobiti dovoljenje Banke Slovenije za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev.

Za ustanovitev banke je treba zagotoviti najmanj **1.000.000.000 sit osnovnega kapitala**. Delnice so izdane v **nematerializirani obliki**, so **imenske** in jih je

treba **v celoti vplačati pred vpisom** ustanovitve v sodni register. Banka ne sme izdati več kot eno tretjino prednostnih delnic.

Posamezna domača ali tuja oseba lahko pridobi delež, ki je večji od 10-odstotnega osnovnega kapitala (kvalificirani delež) le z dovoljenjem Banke Slovenije. Dovoljenje banke je potrebno tudi za nadaljnji dvig vrednosti deleža na 20, 33 oziroma 50 odstotkov osnovnega kapitala. Delnice, ki so pridobljene v nasprotju z zakonom, nimajo glasovalne pravice.

Organi banke:

- Organi banke so uprava, nadzorni svet in skupščina. Zanje veljajo določbe ZGD, če v Zakonu o bančništvu ni urejeno drugače.

Uprava banke ima najmanj dva člana. Zastopanje mora biti skupno. Člani uprave morajo biti v rednem delovnem razmerju za poln in nedoločen delovni čas. Najmanj en član uprave mora obvladati slovenski jezik. Najmanj en član uprave mora imeti v RS središče uresničevanja svojih življenjskih interesov.

Za člana uprave je lahko imenovana oseba, ki pridobi dovoljenje Banke Slovenije, ki ji ga izda, če je oseba ustrezno strokovno usposobljena, ima najmanj petletne izkušnje pri vodenju poslov podjetja primerljive velikosti in dejavnosti in ni vpisana v sodno evidenco obsojenih na nepogojno zaporno kazen nad tri mesece.

Za nadzorni svet poleg pravil ZGD veljajo še te omejitve:

Za člana ne more biti imenovana oseba :

- ki je že član uprave ali nadzornega sveta druge banke, razen če gre za člane v organih nadrejene (obvladujoče) banke,
- ki je povezana s pravnimi osebami v katerih ima banka več kot 5-odstotni delež v njihovem osnovnem kapitalu,
- če so obveznosti osebe do banke večje od njenih terjatev in vlog .

Nadzorni svet poleg pristojnosti, po ZGD daje upravi soglasje za:

- določitev poslovne politike,
- določitev finančnega načrta,
- določitev organizacije sistema notranjih kontrol,
- določitev programa dela notranje revizije.

-

Vir: Zakon o bančništvu, Uradni list RS 110/03

3. Zavarovalnice

Zavarovalnice so posebne finančne organizacije, ki opravljajo zavarovalne posle. Zavarovalni posli se sklepajo za premoženjska in življenjska zavarovanja ter pozavarovanja.

Zavarovalstvo temelji na načelu solidarnosti in zakonu velikih števil.

Z zavarovalnimi posli se lahko ukvarjajo le zavarovalnice (načelo ekskluzivnosti).

Zavarovalnica lahko sklepa le življenjska ali premoženjska zavarovanja.

Zavarovalnica se lahko organizira kot delniška družba ali družba za vzajemno zavarovanje.

Zavarovalnice nadzira Agencija za zavarovalni nadzor, ki daje tudi soglajne za ustanovitev zavarovalnice oziroma opravljanje zavarovalnih poslov.

3.1 Zavarovalna delniška družba

Za zavarovalno delniško družbo se uporabljajo določbe ZGD, če v Zakonu o zavarovalništvu ni določeno drugače.

Za ustanovitev zavarovalne delniške družbe moramo zagotoviti **večji osnovni kapital** odvisno od vrste zavarovalnih poslov, ki jih izvaja (od 80 do 560 milijonov tolarjev). Delnice izdajo v **nematerializirani obliki**, so **imenske** in jih moramo **v celoti vplačati pred vpisom** ustanovitve v sodni register.

Zavarovalna delniška družba ne sme izdati več kot eno tretjino prednostnih delnic.

Tudi pri zavarovalnih delniških družbah moramo pridobiti dovoljenje za nakup kvalificiranega deleža (10 odstotkov) in višjih deležev (20 , 33 , 50 odstotkov)

Organi zavarovalne delniške družbe so skupščina, nadzorni svet in uprava

Uprava zavarovalnice ima najmanj dva člana. Zastopanje mora biti skupno. Člani uprave morajo biti v rednem delovnem razmerju za polni in nedoločeni delovni čas. Najmanj en član uprave mora obvladati slovenski jezik. Najmanj en

član uprave mora imeti v RS središče uresničevanja svojih življenjskih interesov.

Nadzorni svet je obvezen organ in poleg drugih pristojnosti po ZGD daje upravi oglasje za:

- - določitev poslovne politike,
 - - določitev finančnega načrta,
 - - določitev organizacije sistema notranjih kontrol,
 - - določitev okvirnega letnega programa dela notranje revizije.

3.2 Družba za vzajemno zavarovanje

Družba za vzajemno zavarovanje je posebna oblika zavarovalnice, ki opravlja zavarovalne posle za svoje člane. Po statusu jo lahko primerjamo z zadrugo.

Ustanovi se s sprejetjem statuta, ki ga podpišejo vsi ustanovitelji, ki morajo imeti sklenjeno zavarovalno pogodbo z družbo za vzajemno zavarovanje.

Statut lahko določa, da družba za vzajemno zavarovanje sklepa zavarovalne posle tudi z nečlani.

Pravila glede osnovnega kapitala so enaka kot pri delniški zavarovalni družbi.

Organi so: skupščina, nadzorni svet in uprava

3.4 3.4 Agencija za zavarovalni nadzor:

- - je samostojna pravna oseba,
- - je samostojna in neodvisna,
- - ima strokovni svet (predsednik in šest članov).
- - ima direktorja.

3.5 3.5 Slovensko zavarovalno združenje:

- je organizirano in deluje kot gospodarsko interesno združenje,
- opravlja posle predvidene s sprejetimi mednarodnimi sporazumi o zavarovanju lastnikov motornih vozil (zelena karta) in predstavlja zavarovalnice v mednarodnih organizacijah zavarovalnic,
- sprejema zavarovalne statistične standarde,
- opravlja naloge skupnega pomena za zavarovalnice,
- upravlja škodni sklad za izplačilo škod po neznanih storilcih.

 Vir: Zakon o zavarovalništvu, Uradni list RS 13/00

Obvezna študijska literatura:

Ivanjko, Kocbek; Korporacijsko pravo, GV Ljubljana 2003 ali
 Ivanjko, Kocbek; Pravo družb, Uradni list RS Ljubljana 2001 ali
 Bohinc, Bratina, Pivka; Pravo gospodarskih družb, FDV Ljubljana 1999 in kasneje
 in
 v skripta navedeni zakoni.

Priporočena literatura :

-
 J. Arah; Pravna ureditev družb, Arah consulting, Ljubljana 1989
 R. Bohinc; Delniška družba, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1989
 Bohinc, Ivanjko; Direktor gospodarske družbe, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1999
 Grilc, Juhart; Pravo vrednostnih papirjev, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1996
 Ilešič, Grilc; Pravo Evropske unije, Cankarjeva založba Ljubljana 2001
 M.Kocbek; Delnice in delniška družba, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1995
 Kocbek, Ivanjko, Bratina; Nadzorni sveti v d.d. in d.o.o, Gospodarski vestnik,
 Ljubljana 1998
 M.Knaus; Pravo gospodarskih družb, založba Uradni list , Ljubljana 2002

D.Mežnar; Podjetniško pravo, Gospodarski vestnik, Ljubljana 2000
S.Pretnar; Oris primerjalnega trgovinskega prava, založba Uradni list, Ljubljana 1990
S.Prelič; Stečajno pravo, Pravna fakulteta Maribor 1999
K.Puharič; Gospodarsko pravo, založba Uradni list, Ljubljana 1997
D.Senčar; Varstvo manjšinskih delničarjev, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1998
J.Šinkovec; Koncernsko pravo, založba Uradni list, Ljubljana 2001
V.Trstenjak; Pravne osebe, Gospodarski vestnik, Ljubljana 2003
B. Zabel; Tržno pravo, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1999

Članki v reviji Podjetje in delo in
v časopisu Pravna praksa.